

Tomasz Szczurowski

Krajowy Rejestr Zadłużonych i informatyzacja postępowań insolwencyjnych

[National Register of Indebted Parties and Computerization of Insolvency Proceedings]

Abstract

The article describes a new regulation relation to insolvency proceedings. It is included in The Act of The National Register of Indebted Parties. The author underlines that it came into force on 1 December 2021. The Act changes insolvency proceedings because computerizes them. It creates new type of public register which contains information about debtors lost the ability to fulfilled their liabilities. In the first part of the article author presents The National Register of Indebted Parties, highlights it advantages and disadvantages. In the second part of the article the author emphasizes that under the new regulation each action in insolvency proceeding must be done via the IT data transmission system supporting the court proceedings.

Keywords: The National Register of Indebted Parties, computerize, insolvency proceedings.

Pierwszy grudnia 2021 r. był datą przełomową dla postępowania insolwencyjnego, a więc szeroko rozumianego postępowania upadłościowego oraz postępowania restrukturyzacyjnego. Z tym dniem weszła w życie ustawa z 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych. Fakt ten zrewolucjonizował postępowania insolwencyjne i przeniósł je w XXI wiek. Celem niniejszego artykułu jest prezentacja nowej regulacji prawnej – w kontekście skuteczności postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych.

Wstęp

Art. 5 ust. 1 ustawy z 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne¹ – według jego pierwotnego brzmienia – stanowił, że tworzy się Centralny Rejestr Re-

¹ Tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 1588, zwana dalej: pr. restr.

strukturyzacji i Upadłości. W myśl natomiast art. 5 ust. 2 pr. restr. CRRiU miał służyć: zamieszczaniu i obwieszczeniu postanowień, zarządzeń, dokumentów i informacji dotyczących postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego, udostępnianiu danych zawartych w postanowieniach, zarządzeniach, dokumentach i informacjach, dotyczących postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego, obwieszczonej w Rejestrze w odniesieniu do danego podmiotu, udostępnianiu wzorów pism procesowych i dokumentów określonych w ustawie; miał również umożliwiać składanie pism i dokumentów, dokonywanie doręczeń oraz wspomagać organizację pracy i prowadzenie postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego. W założeniu twórców ustawy CRRiU miał pełnić nie tylko rolę promulgatora obwieszczeń dokonywanych w postępowaniach insolwencyjnych, ale także miał być portalem sądowym służącym do prowadzenia postępowań. Autorzy projektu ustawy wskazywali, że CRRiU będzie pełnił rolę rejestru, informacyjną, komunikacyjną oraz portalu orzeczniczego. Miało to służyć usprawnieniu postępowań restrukturyzacyjnych i upadłościowych, ułatwieniu dostępu do informacji o tych postępowaniach, usprawnieniu komunikacji pomiędzy organami tych postępowań i ich uczestnikami, a wreszcie obniżeniu kosztów postępowań związanych z obowiązkiem dokonywania ogłoszeń i obwieszczeń².

Art. 5 pr. restr. pierwotnie miał wejść w życie 1 lutego 2018 r. Ostatecznie jednak przepis ten nigdy nie wszedł w życie, na mocy zaś ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych został uchylony. Nie można więc stwierdzić, że Krajowy Rejestr Zadłużonych jest właśnie tym rejestrem, o którym była mowa w art. 5 pr. restr. W uzasadnieniu do projektu ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych wprost zresztą wskazano, że inny jest zakres podmiotowy KRZ w stosunku do CRRiU, jak również odmienne są jego funkcje. Podkreślono konieczność zmiany nazwy tego rejestru, zwracając uwagę, że nazwa przewidziana w art. 5 pr. restr., tj. Centralny Rejestr Restrukturyzacji i Upadłości, byłaby nieodpowiednia i wprowadzała w błąd co do zakresu i charakteru Rejestru³. Ostatecznie bowiem ustawodawca zdecydował się na dwusegmentową informatyzację postępowań restrukturyzacyjnych. Z jednej strony polega ona właśnie na wykreowa-

² Uzasadnienie do projektu ustawy Prawo restrukturyzacyjne, druk sejmowy nr 2824, Sejm VII Kadencji, s. 10.

³ Uzasadnienie do projektu ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, druk sejmowy nr 2637, Sejm VIII kadencji, ss. 19 i 20.

niu nowego rejestru publicznego w postaci Krajowego Rejestru Zadłużonych, z drugiej zaś strony na stworzeniu systemu teleinformatycznego obsługującego postępowania restrukturyzacyjne i upadłościowe⁴. Oddzielono bowiem funkcję informacyjną i rejestrową spełnianą przez KRZ od funkcji portalu sądowego przenoszącego postępowanie insolwencyjne do systemu teleinformatycznego. Z tego też względu w pierwszej części artykułu zostanie zaprezentowany Krajowy Rejestr Zadłużonych jako rejestr publiczny w kontekście jego zakresu podmiotowego oraz funkcji, natomiast w drugiej części artykułu zostanie zaprezentowany zakres informatyzacji postępowań insolwencyjnych.

KRZ jako rejestr publiczny

Krajowy Rejestr Zadłużonych stanowi rejestr publiczny. Zasadnicze znaczenie ma jego zakres podmiotowy, który rzutuje na funkcje rejestru. Zakres ten został uregulowany w art. 2 ust. 1 KRZU⁵. Zgodnie z tym przepisem w KRZ ujawnia się informacje o:

- 1) osobach fizycznych, osobach prawnych oraz jednostkach organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną – wobec których są albo były prowadzone postępowania: restrukturyzacyjne oraz o zawarciu układu na zgromadzeniu wierzycieli w rozumieniu art. 491²⁵ pr. up., upadłościowe lub wtórne postępowania upadłościowe, zakończone prawomocnym orzeczeniem zakazu, o którym mowa w art. 373 ust. 1 pr. up. w przedmiocie uznania orzeczenia o wszczęciu zagranicznego postępowania upadłościowego, a także
- 2) wspólnikach osobowych spółek handlowych, którzy ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim

---

⁴ Podobnie A. Hrycaj [w:] A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz (red.), *System prawa handlowego*, tom 6. Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe, Warszawa 2020, s. 468. Autorka podkreśla, że funkcje CRRiU przejmie KRZ oraz system informatyczny obsługujący postępowanie sądowe. Z tych względów nieprecyzyjna jest teza M. Anisimowicz, według której wszystkie funkcjonalności CRRiU zostały przeniesione do ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, zob. [w:] I. Gil (red.), *Prawo restrukturyzacyjne i prawo upadłościowe*, seria Meritum, Warszawa 2021, s. 383.

⁵ Zob. P. Zimmerman, „Komentarz do art. 4a Prawa upadłościowego”, nb. 5, który omawia zakres danych ujawnianych w KRZ w kontekście RODO [w:] *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2022.

majątkiem, jeżeli ogłoszono upadłość spółki, wszczęto wtórne postępowanie upadłościowe wobec spółki lub oddalono wniosek o ogłoszenie upadłości spółki na podstawie art. 13 ust. 1 lub 2 ustawy z 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe;

- 3) osobach fizycznych, osobach prawnych oraz jednostkach organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną – wobec których umorzono postępowanie egzekucyjne prowadzone przez komornika sądowego lub sąd z uwagi na fakt, że z egzekucji nie uzyskuje się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych, albo umorzono postępowanie egzekucyjne prowadzone przez naczelnika urzędu skarbowego albo dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z uwagi na fakt, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyskuje się kwoty przewyższającej wydatki egzekucyjne;
- 4) osobach fizycznych, wobec których toczy się egzekucja świadczeń alimentacyjnych lub egzekucja należności budżetu państwa powstałych z tytułu świadczeń wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, a które zalegają ze spełnieniem tych świadczeń za okres dłuższy niż 3 miesiące.

Nawet z pobieżnej lektury przytoczonego przepisu wyraźnie wynika, że zakres podmiotowy KRZ zdecydowanie wykracza poza informacje związane z postępowaniami insolwencyjnymi. Aczkolwiek można oczekiwać, że zasadniczymi informacjami ujawnianymi w tym rejestrze będą właśnie te dotyczące postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych, to jednak KRZ służy również do ujawnienia informacji niemających jakiegokolwiek związku z postępowaniami insolwencyjnymi oraz takich, których związek z tymi postępowaniami jest jedynie pośredni.

W tym ostatnim kontekście przede wszystkim trzeba zwrócić uwagę na ujawnianie w KRZ informacji o podmiotach, co do których doszło do oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 ust. 1 lub 2 pr. up., a więc z uwagi na fakt, że majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania lub wystarcza jedynie na zaspokojenie tych kosztów albo że majątek dłużnika jest obciążony hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub hipoteką morską w takim stopniu, że pozostały jego majątek nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania. Chodzi więc o podmioty będące *sensu largo* w stanie upadłości, niemniej co do których nie możliwe było z powołanych przyczyn wydanie orzeczenia o ogłoszeniu upadłości.

Ponadto w KRZ ujawniane są również informacje dotyczące zakazu orzekanego na podstawie art. 373 ust. 1 pr. up., a więc pozbawienia na okres od jednego do dziesięciu lat prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek lub w ramach spółki cywilnej oraz pełnienia funkcji zarządcy sukcesyjnego, członka rady nadzorczej, członka komisji rewizyjnej, reprezentanta lub pełnomocnika osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą w zakresie tej działalności, spółki handlowej, przedsiębiorstwa państwowego, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszenia. Związek tego typu informacji z postępowaniem upadłościowym o tyle nie istnieje, że zakaz, o którym mowa w art. 373 ust. 1 pr. up., może być orzeczony niezależnie od tego, czy doszło do ogłoszenia upadłości.

Wreszcie KRZ ma również zawierać informacje dotyczące wspólników spółek osobowych, którzy odpowiadają za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem w razie zaistnienia w stosunku do tej spółki okoliczności wymienionych w art. 2 ust. 1 pkt 2 KRZU. Chodzi przede wszystkim o wspólników spółki jawnej oraz komplementariuszy w spółce komandytowej i komandytowo-akcyjnej. Wydaje się jednak, że art. 2 ust. 1 pkt 2 KRZU może również dotyczyć partnera spółki partnerskiej, który na zasadzie art. 95 § 2 k.s.h. wyraził zgodę na ponoszenie odpowiedzialności za zobowiązania spółki jak wspólnik spółki jawnej, jak również komandytariusza, czy akcjonariusza spółki komandytowo-akcyjnej, którzy na zasadzie wyjątku ponoszą w konkretnej spółce nieograniczoną odpowiedzialność za zobowiązania spółki. Ujawnianie w KRZ osób wymienionych w art. 2 ust. 1 pkt 2 KRZU jest związane z ich subsydiarną odpowiedzialnością za zobowiązania spółki (art. 22 § 2, 31 k.s.h.). W rzeczywistości zaistnienie wobec spółki osobowej okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 KRZU, może przybliżać – lub wręcz aktywować – możliwość pociągnięcia tych wspólników do odpowiedzialności za zobowiązania spółki. Chodzi mianowicie o bezskuteczność egzekucji z majątku spółki. O ile samo ogłoszenie upadłości czy wszczęcie wtórnego postępowanie upadłościowego wobec spółki nie jest równoznaczne z bezskutecznością egzekucji z jej majątku, o tyle bezskuteczność tę co do zasady oznacza oddalenie wobec spółki osobowej wniosku o ogłoszenie jej upadłości na podstawie art. 13 ust. 1 lub 2 pr. up. Wspólnik spółki osobowej nie będzie podlegał ujawnieniu w KRZ w sytuacji, gdy doszło wobec spółki jedynie do otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego. Ujawnienie w tym przypadku w KRZ wspólnika mogłoby być stygmatyzujące.

Ostatnia kategoria podmiotów wpisywanych do KRZ dotyczy szeroko pojętych dłużników, w tym dłużników alimentacyjnych, z majątku których wierzyciel nie może skutecznie się zaspokoić, przy czym fakt ten został udowodniony zgodnie z art. 2 ust. 2 pkt 3–4 KRZU. Ujawnienie tych podmiotów w KRZ nie jest związane z jakimkolwiek postępowaniem insolwencyjnym, podobnie jak nie ma znaczenia, czy osoby te są przedsiębiorcami. Ważny jest jedynie fakt wydania w stosunku do nich rozstrzygnięć określonych w art. 2 ust. 2 pkt 3–4 KRZU, które dowodzą, że wierzyciel nie uzyska zaspokojenia, a więc ów podmiot jest zadłużony. Fakt ten jest zbliżony do nieskuteczności prowadzonego postępowania upadłościowego.

Szczegółowy zakres danych, który w zakresie poszczególnych wpisów podlega ujawnieniu w KRZ, reguluje art. 5–8 KRZU.

KRZ obejmuje przede wszystkim wpisy związane z szeroko pojętym postępowaniem insolwencyjnym. Niemniej określony powyżej zakres podmiotowy KRZ dowodzi, że ten nowy rejestr publiczny obejmuje też szereg informacji, które dotychczas nierzadko były ujawniane w Krajowym Rejestrze Sądowym. W tym kontekście należy podkreślić, że KRZ przede wszystkim przejął wpisy dokonywane w rejestrze dłużników niewypłacalnych. Ustawodawca słusznie z dniem rozpoczęcia funkcjonowania KRZ uchylił przepisy dotyczące RDN, co w praktyce oznacza stopniowe zakończenie funkcjonowania tej części KRS. W rzeczywistości wpisy dokonywane w RDN nie przystawały merytorycznie do wpisów dokonywanych w innych częściach KRS. Trzeba jednak dodać, że ustawodawca nie przewidział natychmiastowego końca funkcjonowania RDN, obecnie obowiązujące przepisy nie ustanawiają bowiem migracji danych z RDN do KRZ. Oznacza to, że dane dotychczas ujawnione w RDN w dalszym ciągu tam pozostaną, w KRZ będą zaś ujawniane w razie ich zgłoszenia po 1 grudnia 2021 roku. Dualizm ten nie będzie jednak istniał w nieskończoność, albowiem wpisy w RDN z założenia miały charakter terminowy. Zgodnie z art. 60 ust. 1 ustawy o KRS wpisy do rejestru dłużników niewypłacalnych są wykreślane automatycznie po upływie 7 lat od dnia dokonania wpisu, przy czym wpisy osób, które zostały pozbawione przez sąd upadłościowy prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu, są automatycznie wykreślane po upływie 10 lat od ich dokonania, a jeżeli w orzeczeniu sądu upadłościowego został

oznaczony krótszy termin zakazu, wykreślenie może nastąpić na wniosek dłużnika po upływie tego terminu. Powyższe oznacza, że RDN w praktyce przestanie istnieć za 10 lat.

W KRZ są również ujawniane informacje, które dotychczas były wpisywane w rejestrze przedsiębiorców KRS. Zgodnie z dotychczas obowiązującym art. 41 pkt 5 KRSU w dziale 4. rejestru przedsiębiorców zamieszczano w szczególności informacje o umorzeniu egzekucji sądowej lub administracyjnej prowadzonej przeciwko przedsiębiorcy z uwagi na fakt, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych⁶. Przepis ten z dniem 1 grudnia 2021 r. został skreślony, a dane objęte dotychczasowym brzmieniem art. 41 pkt 5 KRSU są dziś ujawniane w KRZ⁷. Można wręcz postawić pytanie, czy KRZ nie byłby właściwszy także dla innych danych, które ciągle ujawniane są w dziale 4 rejestru przedsiębiorców. Mam tu w szczególności na myśli dane dotyczące zaległości podatkowych i celnych objętych egzekucją, jeżeli dochodzona należność nie została uiszczona w terminie 60 dni od daty wszczęcia egzekucji, czy należności, do których poboru jest obowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych, objęte egzekucją, jeżeli dochodzona należność nie została uiszczona w terminie 60 dni od daty wszczęcia egzekucji. W doktrynie dość powszechnie zwraca się uwagę na odrębność tych danych w stosunku do innych ujawnianych w KRS, jak również na ich charakter zbliżony do tych danych, które były wpisywane RDN⁸. W przyszłości należałoby rozważyć możliwość poszerzenia KRZ o kolejne dane, które dotychczas są ujawniane w KRS.

Należy wreszcie podkreślić, że mimo wprowadzenia nowego rodzaju rejestru ustawodawca w pewnym zakresie zachował dualizm wpisów dokonywanych do KRS i KRZ. W dalszym ciągu w KRS dokonywane są wpisy zawierające informację o otwarciu postępowania restruktury-

⁶ Szerzej: T. Szczerkowski [w:] K. Osajda (red.), *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, op. cit., ss. 462 i 463.

⁷ Trafnie podkreśla A. Komenda [w:] A. Komenda (red.), *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*, Warszawa 2021, s. 1096, że dotychczasowe rozdrobnienie danych o kondycji finansowej podmiotu negatywnie wpływało na pewność i bezpieczeństwo obrotu.

⁸ Zob. Ł. Zamojski, *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2009, s. 283. Jego zdaniem wpisy w dziale czwartym rejestru przedsiębiorców świadczą o okresowej niedyspozycji podmiotu lub o braku chęci regulowania zobowiązań. Podobnie: M. Tarska, *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2009, s. 436 (która skądinąd słusznie dodaje, że wpisy w dziale 4 rejestru przedsiębiorców – w odróżnieniu od RDN – nie mają charakteru sankcyjnego), jak również A. Jaworski [w:] A. Komenda (red.), *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*, Warszawa 2021, s. 266. W tym kontekście trzeba jedynie dodać, że analogiczne okoliczności legły u podstaw stworzenia KRZ.

zacyjnego, o ogłoszeniu upadłości, o ukończeniu tych postępowań lub o uchyleniu układu, o osobie zarządcy przymusowego, syndyka, nadzorca sądowego, zarządcy, zarządcy zagranicznego oraz o osobach powołanych w toku postępowania restrukturyzacyjnego albo upadłościowego do reprezentowania dłużnika albo upadłego (art. 44 ust. 1 pkt 5 KRSU). Zachowanie tego dualizmu jest jednak w mojej ocenie w pełni uzasadnione. Ujawnianie tych danych jedynie w KRZ powodowałoby, że wpisy do KRS zawsze obarczone byłyby pewnym ryzykiem ich nieaktualności, co ma szczególne znaczenie w kontekście domniemań związanych z tym rejestrem oraz zasad nim rządzących. Można jedynie wyrazić wątpliwość co do braku automatycznego importu danych z KRZ do KRS. Kwestia ta pozostaje jednak istotnym postulatem *de lege ferenda*⁹.

KRZ jako rejestr publiczny zawierający wyższej określone dane pełni przede wszystkim funkcję ewidencyjną oraz informacyjną. Obie te funkcje są możliwe do wypełnienia dzięki dyspozycji art. 4 ust. 1 KRZU, zgodnie z którym rejestr jest jawny. Chodzi tu przede wszystkim o tzw. jawność formalną wyrażającą się w możliwości powszechnego dostępu do danych w rejestrze tym ujawnionych – co znajduje potwierdzenie w art. 4 ust. 2 KRSU, który stanowi, że każdy ma prawo zapoznać się z danymi ujawnionymi w tym rejestrze. Dostęp ten jest realizowany za pośrednictwem Portalu Rejestrów Sądowych dostępnego poprzez stronę internetową Ministerstwa Sprawiedliwości. Uzyskanie informacji zawartych w KRZ jest niezależne od przyczyny zainteresowania (nie trzeba wykazywać interesu prawnego), jak również nie jest uzależnione od uiszczenia jakichkolwiek opłat. Okoliczności te udowadniają publiczny charakter KRZ. W uzasadnieniu do projektu ustawy zwracano zresztą uwagę na konieczność zapewnienia łatwego dostępu do KRZ. Podkreślano negatywne w tym zakresie doświadczenia związane z wyszukiwaniem dłużników w RDN. Zwrócono uwagę, że RDN był co prawda rejestrem publicznym i ogólnodostępnym, niemniej realna możliwość sprawdzenia konkretnego podmiotu w tym rejestrze była niewielka, albowiem niezbędne było podanie numeru, pod jakim podmiot został wpisany w RDN¹⁰. W dodatku zasadą przyjętą w art. 11 ust. 1 KRZU, a sprzyjającą jawności tego rejestru jest to, że dane zawarte w rejestrze nie mogą być z niego usunięte, chyba że ustawa stanowi

⁹ T. Szczurowski, Skutki otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego, Warszawa 2022.

¹⁰ Tak uzasadnienie do projektu ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, druk sejmowy nr 2637, op. cit., ss. 26 i 27.

inaczej. Od usunięcia danych należy jednak odróżnić kwestię zaprzestania ich ujawniania. Kwestia ta uregulowana jest w art. 11 ust. 2-9 KRZU. Uznano, że poszczególne dane przestaną być automatycznie ujawniane w rejestrze po upływie czasu wskazanego w tym przepisie. Zasadą jest, że dane dotyczące postępowania upadłościowego i restrukturyzacyjnego nie będą ujawniane w rejestrze po upływie 10 lat od dnia prawomocnego zakończenia lub umorzenia postępowania, którego dotyczą, chyba że ustawa stanowi inaczej.

W kontekście jawności KRZ trzeba jednak podkreślić jego odrębność od innych rejestrów publicznych, użytecznych w ramach prowadzenia działalności gospodarczej, jak choćby Krajowego Rejestru Sądowego czy ksiąg wieczystych. Aczkolwiek KRZ – podobnie jak ww. rejestry publiczne – jest jawny, niemniej jednak chodzi wyłącznie o jawność formalną. Dane ujawnione w KRZ nie korzystają natomiast z jawności materialnej, jak również z wpisami do KRZ nie są związane jakiegokolwiek domniemania materialnoprawne, tak charakterystyczne przecież dla KRS czy ksiąg wieczystych. KRZ w dużo mniejszym zakresie niż KRS chroni bezpieczeństwo obrotu. Oczywiście istotne znaczenie ma tu przywołana funkcja informacyjna, niemniej jest ona nieco stępiona poprzez nieobjęcie wpisów do KRZ choćby domniemaniem powszechnej znajomości czy prawdziwości. To właśnie ta okoliczność w mojej ocenie nie pozwala na wyeliminowanie z KRS wpisu jakichkolwiek danych dotyczących upadłości i przemawiała za utrzymaniem w pewnym zakresie dualizmu rejestracyjnego.

Nie można również pominąć tej istotnej okoliczności, że ustawa nie przewiduje postępowania zmierzającego do wpisania do KRZ ujawnianych w nim danych. Umieszczenie danych w KRZ nie następuje na podstawie orzeczenia sądu nakazującego zamieszczenie takich danych, ale jest jedynie czynnością techniczną, wynikającą z funkcjonalności systemu¹¹. W związku z tym art. 9 ust. 1 KRZU stanowi, że dane, o których mowa w art. 5 i art. 6 (a więc związane z postępowaniem upadłościowym i restrukturyzacyjnym), są ujawniane w KRZ za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe jednocześnie z dokonaniem obwieszczenia albo dokonaniem innej czynności, z którą ustawa wiąże skutek ujawnienia w rejestrze. Zbliżoną regulację zawiera art. 9 ust. 2-4 KRZU co do innych danych umieszczanych w rejestrze.

¹¹ Na zautomatyzowanie umieszczania danych w KRZ zwraca też uwagę M. Anisimowicz [w:] I. Gil (red.), *Prawo restrukturyzacyjne i prawo upadłościowe*, op. cit., s. 390.

Powyższe powinno sprzyjać dużo szybszemu ujawnianiu w KRZ danych – o których mowa w art. 2 ust. 1 KRZU – co jest poważną bolączką w funkcjonowaniu choćby KRS.

KRZ jako promulgator obwieszczeń

Funkcja Krajowego Rejestru Zadłużonych nie wyczerpuje się w ewidencji podmiotów, co do których zaistniały okoliczności wskazane w art. 2 ust. 1 KRZU. Jak już zwracano uwagę – funkcje tego rejestru nie są tak szerokie, jak przewidywano w kontekście Centralnego Rejestru Upadłości i Restrukturyzacji, niemniej jednak wykraczają poza czystą ewidencję. Kolejna funkcja KRZ wynika z art. 2 ust. 2 KRZU, według którego: jeżeli przepis szczególny tak stanowi, w KRZ dokonuje się obwieszczeń dotyczących informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2. KRZ staje się w ten sposób promulgatorem obwieszczeń dokonywanych w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym¹². Dotychczas obwieszczenia te były umieszczane w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (art. 455 ust. 1 pr. restr.). Omawiana regulacja zsynchronizowana jest z art. 221 ust. 1 pr. up. oraz art. 199 ust. 1 pr. restr. – które stanowią, że w przypadkach przewidzianych w ustawie obwieszczenia dokonuje się w KRZ. Okoliczności podlegające obwieszczeniu w KRZ wynikają z przepisów regulujących poszczególne postępowania insolwencyjne. Jedyne przykładowo można wymieni, że obwieszczeniu podlega postanowienie o ogłoszeniu upadłości czy oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 ust. 1 pr. up., postanowienie o złożeniu listy wierzytelności czy zakończeniu postępowania upadłościowego¹³, postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego, postanowienie o zatwierdzeniu spisu wierzytelności, postanowienie o przyjęciu układu czy jego zatwierdzeniu¹⁴. Chodzi więc o rozstrzygnięcia mające istotne znaczenie dla przebiegu danego postępowania.

¹² Zob. R. Adamus, „Komentarz do art. 221”, nb. 1 [w:] *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2021. Autor ten trafnie wskazuje, że dokonywanie obwieszczeń w KRZ pozwala na obniżenie kosztów, a także centralizację obwieszczeń dokonywanych w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym.

¹³ Co do zakresu obwieszczeń w postępowaniu upadłościowym zob. M. Anisimowicz [w:] I. Gil (red.), *Prawo restrukturyzacyjne...*, op. cit., ss. 387 i 388.

¹⁴ Co do zakresu obwieszczeń w postępowaniu restrukturyzacyjnym zob. M. Anisimowicz [w:] I. Gil (red.), *Prawo restrukturyzacyjne...*, op. cit., ss. 385 i 386.

Obwieszczenie dokonane w rejestrze pełni przede wszystkim funkcję informacyjną. Każdy ma dostęp do danych zawartych w obwieszczanych w rejestrze postanowieniach, zarządzeniach, dokumentach i informacjach. Trzeba jednak podkreślić, że – inaczej niż z ujawnieniem danych w KRZ – z obwieszczeniem związane jest domniemanie powszechnej jego znajomości. Zgodnie z art. 228 ust. 3 pr. up. oraz art. 206 ust. 3 pr. restr. od dnia obwieszczenia w KRZ nie można zasłaniać się nieznajomością treści obwieszczenia, chyba że mimo zachowania należytej staranności nie można było dowiedzieć się o obwieszczeniu. Obwieszczenia mają także znaczenie w kontekście samego przebiegu postępowania insolwencyjnego, albowiem art. 224 ust. 2 pr. restr. oraz art. 201 ust. 2 pr. restr. stanowią, że jeżeli postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym podlega obwieszczeniu, termin do wniesienia środka zaskarżenia biegnie od dnia obwieszczenia.

Informatyzacja postępowania insolwencyjnego

Na początku już wskazywano, że funkcjonowanie KRZ jest tylko jednym z aspektów zastosowania nowych technologii w postępowaniu insolwencyjnym. Równie ważnym aspektem jest informatyzacja przebiegu całego postępowania, która jednak wbrew założeniom Centralnego Rejestru Upadłości i Restrukturyzacji odbywa się poza KRZ¹⁵. Wyrazem powyższego jest art. 216a ust. 1 pr. up. oraz 196a ust. 1 pr. restr., które stanowią, że w postępowaniu upadłościowym (restrukturyzacyjnym) pisma procesowe oraz dokumenty, z wyłączeniem pism i dokumentów, o których mowa w art. 216ab pr. up. (art. 196c pr. restr.), wnosi się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe z wykorzystaniem udostępnianych w tym systemie formularzy¹⁶. Pisma oraz dokumenty niewniesione za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe nie wywołują skutków prawnych, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma albo dokumentu do tymczasowego

¹⁵ R. Adamus, „Komentarz do art. 216a”, nb. 1 [w:] *Prawo upadłościowe. Komentarz*, op. cit. Autor w tym kontekście pisze o rewolucji technologicznej w postępowaniu upadłościowym.

¹⁶ Zob. P. Wołowski, „Elektroniczne środki komunikacji w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym”, *Doradca Restrukturyzacyjny* 2020, nr 1, s. 95. Autor analizuje rozpatrywaną regulację prawną w kontekście prawa do sądu i dochodzi do słusznego wniosku, że nie można uznać jej za naruszającą to prawo.

nadzorcy sądowego, zarządcy przymusowego, syndyka albo organu, do którego przepisy o syndyku stosuje się odpowiednio, o czym poucza się wnoszącego pismo albo dokument¹⁷. Powyższą regulację uzupełnia art. 216a ust. 1a pr. up., zgodnie z którym pisma procesowe oraz dokumenty wniesione za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo uwierzytelnia się w sposób zapewniający możliwość potwierdzenia pochodzenia i integralność weryfikowanych danych w postaci elektronicznej, dostępny w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe¹⁸. W myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 16 września 2021 r. w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych i składania dokumentów w postępowaniu upadłościowym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe oraz w biurze podawczym sądu rejonowego¹⁹ wniesienie pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego przez uwierzytelnionego użytkownika uprawnionego następuje przez: 1) utworzenie pisma; 2) dołączenie załączników, o ile są one wnoszone; 3) uiszczenie opłaty sądowej za pomocą udostępnianego przez system teleinformatyczny mechanizmu gwarantującego nieodwracalne zainicjowanie procedury opłacenia pisma i identyfikację wnoszącego opłatę albo dołączenie do wniosku dowodu uiszczenia opłaty w innej formie, o ile pismo podlega opłacie, a przepis szczególny nie stanowi inaczej; 4) wysłanie pisma do adresata. Niezwłocznie po wniesieniu pisma na koncie, z którego wysłano pismo, jest umieszczane elektroniczne potwierdzenie wniesienia pisma zawierające zestaw danych jednoznacznie wskazujący wysłane pismo, właściciela konta, z którego pismo zostało wysłane, uprawnionego użytkownika, który je wysłał, oraz datę jego wniesienia.

Informatyzacja nie dotyczy tylko czynności podmiotów składających pisma w postępowaniu insolwencyjnym, ale również sądu²⁰. Zgodnie z art. 219 ust. 1a pr. up. oraz art. 197 ust. 1a pr. restr. orzeczenia w chwili ich wydania są wraz z uzasadnieniem utrwalane wyłącznie w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe z wykorzystaniem

¹⁷ Ratio legis powyższego rozwiązania prawnego trafnie uzasadnia P. Wołowski, „Elektroniczne środki komunikacji...”, op. cit., s. 90.

¹⁸ Sposób złożenia podpisu szczegółowo omawia P. Zimmerman, „Komentarz do art. 216a”, nb. 306 [w:] Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz, op. cit.

¹⁹ Dz.U. z 2021 r., poz. 1839.

²⁰ Zob. P. Wołowski, „Elektroniczne środki komunikacji...”, op. cit., s. 92, który trafnie zwraca uwagę, że informatyzacja postępowania upadłościowego i restrukturyzacyjnego jest dwukierunkowa.

wzorców udostępnionych w tym systemie i opatrywane kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Zgodnie zaś z art. 53 ust. 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych²¹ pochodzący od sądu dokument uzyskany z systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe ma moc dokumentu wydanego przez sąd, o ile ma cechy umożliwiające jego weryfikację w tym systemie. Wreszcie pisma oraz postanowienia wydane na posiedzeniu niejawnym doręcza się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe. W przypadku doręczenia elektronicznego pismo uznaje się za doręczone w chwili wskazanej w elektronicznym potwierdzeniu odbioru korespondencji. W przypadku braku takiego potwierdzenia doręczenie elektroniczne uznaje się za skuteczne po upływie 14 dni od daty umieszczenia pisma w systemie teleinformatycznym.

Ustawodawca trafnie jednak dostrzegł, że w pewnych sytuacjach informatyzacja postępowania insolwencyjnego mogłaby być niekorzystna dla słabszych jego uczestników²². Z tego względu art. 216aa ust. 1 pr. up. i art. 196b ust. 1 pr. restr. stanowią, że wierzyciele, którym przysługują należności ze stosunku pracy, z wyjątkiem roszczeń z tytułu wynagrodzenia reprezentanta upadłego lub wynagrodzenia osoby wykonującej czynności związane z zarządem lub nadzorem nad przedsiębiorstwem dłużnika, należności alimentacyjne oraz renty z tytułu odszkodowania za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci i renty z tytułu zamiany uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę – mogą wnosić pisma procesowe oraz dokumenty z pominięciem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe. Ponadto osoby te mogą również wnosić wnioski lub składać oświadczenia i dokumenty w biurze podawczym każdego sądu rejonowego, przekazując ustnie treść wniosku lub oświadczenia pracownikowi biura podawczego oraz składając dokumenty sporządzone w postaci papierowej. Przepis ten z mocy art. 491² ust. 1 pr. up. znajdzie odpowiednie zastosowanie do wniosku o ogłoszenie upadłości i innych pism procesowych oraz dokumentów składanych przez dłużników będących osobami fizycznymi, których upadłości nie można ogłosić zgodnie z przepisami działu II tytułu I części pierwszej.

²¹ Ustawa z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 2072 z późn. zm.).

²² R. Adamus, „Komentarz do art. 216aa”, nb. 1 [w:] *Prawo upadłościowe. Komentarz*, op. cit. Autor pisze w tym kontekście o osobach potencjalnie wykluczonych cyfrowo.

W stosunku do osób wymienionych w art. 216aa ust. 1 pr. up. i art. 196b ust. 1 pr. restr. wyłączone jest dokonywanie doręczeń za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Jest to w pełni zrozumiałe – skoro nie mają one obowiązku składania tą drogą pism, to trudno wymuszać, aby w ten sposób korespondencja była im doręczana; niemniej osoby te mogą dokonać wyboru doręczenia elektronicznego, jeżeli wniosły pismo za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe. Oświadczenie o rezygnacji z wyboru doręczenia elektronicznego jest skuteczne w odniesieniu do pism, które zostały umieszczone w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe po złożeniu oświadczenia o rezygnacji. Dotyczy to również dłużników będących osobami fizycznymi, których upadłość można ogłosić zgodnie z przepisami działu II tytułu I części pierwszej²³.

Ważną konsekwencją informatyzacji postępowania insolwencyjnego jest elektroniczna forma akt rejestrowych. Aczkolwiek utrzymano zasadę, że akta są dostępne uczestnikom postępowania oraz każdemu, kto dostatecznie usprawiedliwi potrzebę przejrzenia, niemniej elektroniczna forma tych dokumentów zdecydowanie ułatwia do nich dostęp. Jednocześnie pobrane samodzielnie wydruki komputerowe orzeczeń, pism i dokumentów utrwalonych w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe mają moc urzędowo poświadczonych odpisów oraz wyciągów, jeżeli mają cechy umożliwiające ich weryfikację z danymi zawartymi w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe (art. 228 ust. 2 pr. up., art. 206 ust. 2 pr. restr.).

Podsumowanie

W niniejszym artykule zaprezentowałem jedynie podstawowe aspekty związane z funkcjonowaniem KRZ, jak również dotyczące informatyzacji postępowania insolwencyjnego. Z uwagi na początkowy etap obowiązywania nowego stanu prawnego trudno jest o globalną jego ocenę. W żadnym wypadku na tę ocenę nie powinny rzutować początkowe problemy związane z funkcjonalnościami KRZ oraz systemu teleinformatycznego

²³ Co do skutków dobrowolnej rezygnacji z możliwości wniesienia pisma w tradycyjny sposób zob. P. Zimmerman, „Komentarz do art. 216aa pr. up.”, nb. 4 [w:] *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne*. Komentarz, op. cit.

służącego do prowadzenia postępowań. Poszczególne uchybienia są stopniowo usuwane. Jednocześnie długo oczekiwane wejście w życie ustawy o KRZ powinno w przyszłości przyczynić się zarówno do przyspieszenia przebiegu postępowań insolwencyjnych, jak również do obniżenia kosztów, które to okoliczności w praktyce gospodarczej są trudne do przezwyciężenia.

Abstrakt

Przedmiotem artykułu jest problematyka szeroko rozumianej informatyzacji postępowań insolwencyjnych, co związane jest z długo oczekiwanym wejściem w życie ustawy z 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych. Zwrócono uwagę, że informatyzacja ta ma postać dwusegmentową. Z jednej strony związana jest ona z utworzeniem nowego rejestru publicznego – Krajowego Rejestru Zadłużonych; z drugiej zaś strony z przeniesieniem postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych do systemu teleinformatycznego, który służy zarówno uczestnikom tych postępowań, jak i sądowni. W artykule scharakteryzowano Krajowy Rejestr Zadłużonych poprzez wskazanie rodzaju ujawnianych w nim danych. Ponadto podkreślono, że stanowi on również promulgator obwieszczeń dokonywanych w postępowaniach insolwencyjnych. Wreszcie zaprezentowano wykorzystanie systemu teleinformatycznego w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym.

Słowa kluczowe: Krajowy Rejestr Zadłużonych, informatyzacja, postępowanie insolwencyjne.

BIBLIOGRAFIA

- Adamus R., *Prawo upadłościowe. Komentarz*, seria Meritum, Warszawa 2021.
- Gil I. (red.), *Prawo restrukturyzacyjne i prawo upadłościowe*, Warszawa 2021.
- Hrycaj A., Jakubecki A., Witosz A. (red.), *System prawa handlowego*, tom 6. *Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe*, Warszawa 2020.
- Komenda A. (red.), *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*, Warszawa 2021.
- Osajda K. (red.), *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2020.
- Szczurowski T., *Skutki otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego*, Warszawa 2022.
- Tarska M., *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2009.

Uzasadnienie do projektu ustawy Prawo restrukturyzacyjne, druk sejmowy nr 2824, Sejm VII kadencji.

Uzasadnienie do projektu ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, druk sejmowy nr 2637, Sejm VIII kadencji.

Wołowski P., „Elektroniczne środki komunikacji w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym”, *Doradca Restrukturyzacyjny* 2020, nr 1.

Zamojski Ł., *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2009.

Zimmerman P., *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2022.